



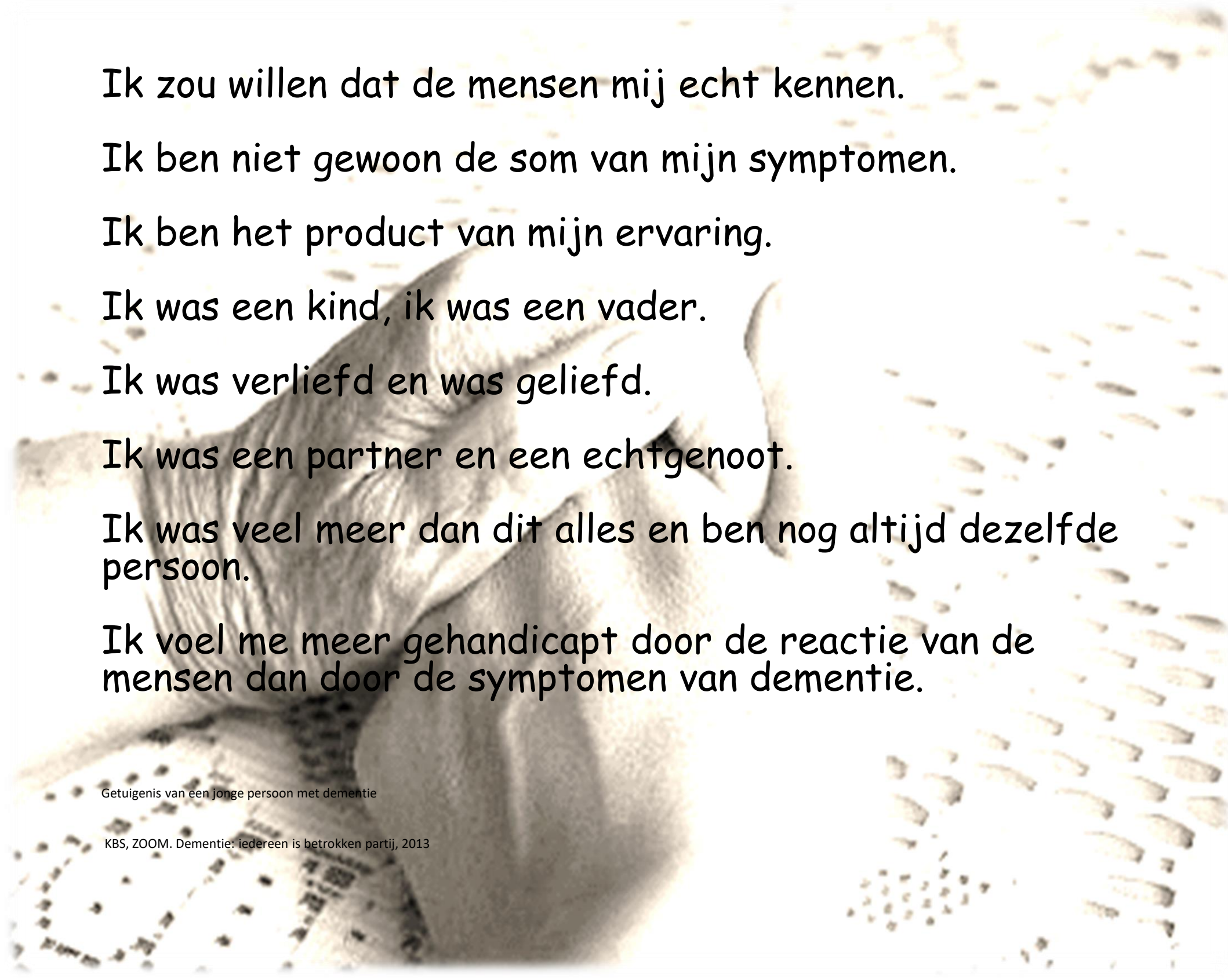
Omgaan met onbegrepen gedrag

Els Carion ergotherapeute dienst geriatrie



Zie eerst de mens, dan pas de dementie



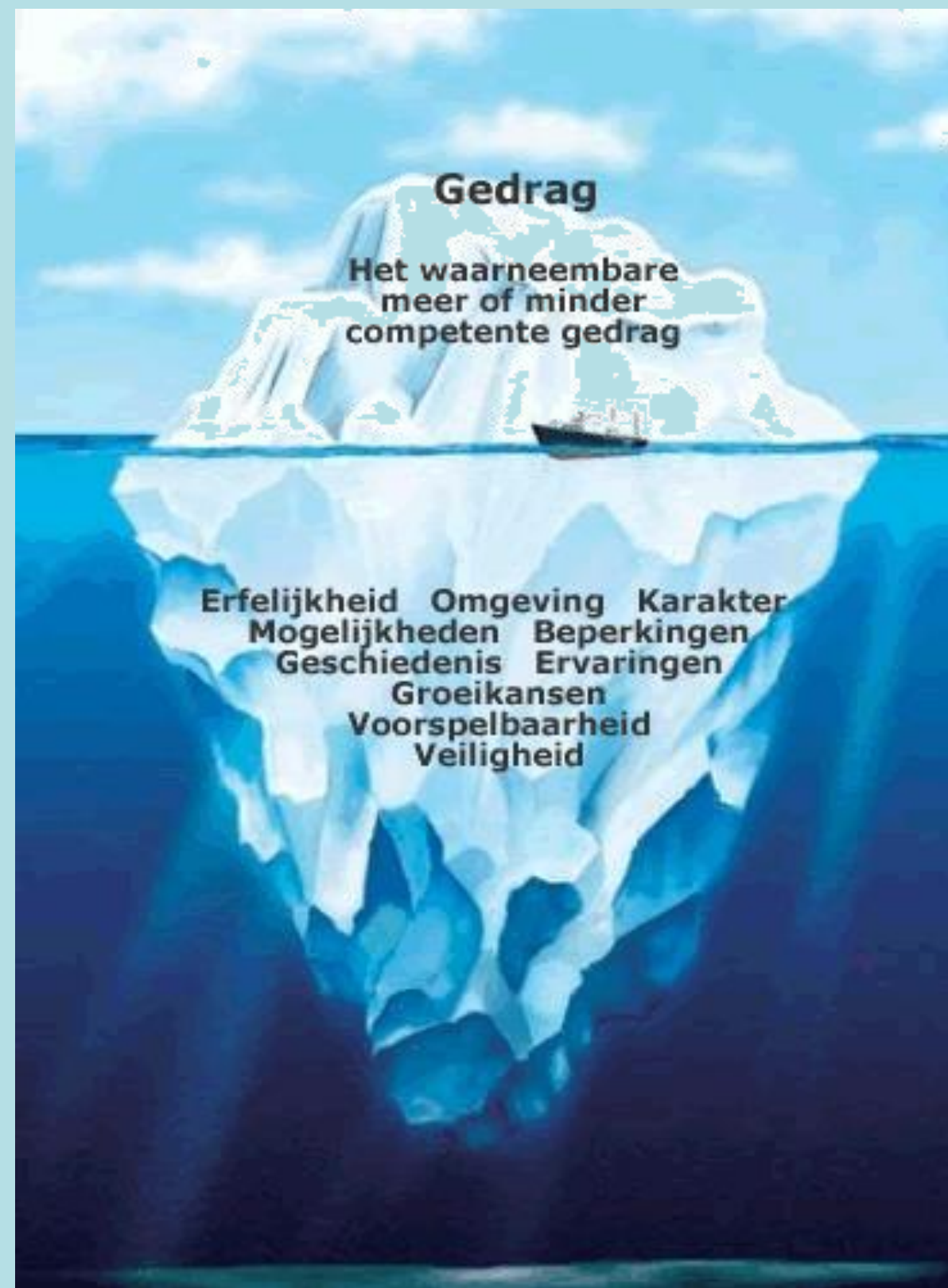


Ik zou willen dat de mensen mij echt kennen.
Ik ben niet gewoon de som van mijn symptomen.
Ik ben het product van mijn ervaring.
Ik was een kind, ik was een vader.
Ik was verliefd en was geliefd.
Ik was een partner en een echtgenoot.
Ik was veel meer dan dit alles en ben nog altijd dezelfde persoon.
Ik voel me meer gehandicapt door de reactie van de mensen dan door de symptomen van dementie.

Getuigenis van een jonge persoon met dementie

KBS, ZOOM. Dementie: iedereen is betrokken partij, 2013

Zie eerst de
mens,
dan pas de
dementie



—

Complexe interactie



Neurologische achtergrond van dementie:

- ✓ verhoogde prikkelgevoeligheid
- ✓ Taalvaardigheden nemen af, Afasie
- ✓ geheugenproblemen
- ✓ apraxiegeheugenverlies
- ✓ verminderd overzicht en afhankelijkheid
- ✓ vertraging in denken en begrijpen
- ✓ zintuiglijke stoornissen: zicht, gehoor, smaak, gevoel
- ✓ redeneer-, taal- en handelproblemen
- ✓ beperkingen in de herkenning van emoties
- ✓ beperkingen in de herkenning van sociale situaties

...



Somatische problemen/beperkingen:

- ✓ pijn en/of ongemak
- ✓ sensoriële beperkingen (horen, zien, smaken, voelen, ruiken)
- ✓ effect van medicatie
- ✓ interne prikkels: honger, dorst, moe, constipatie, infectie, urine retentie ...

...



De omgevingscontext :

- ✓ lawaai , licht (schemerdonker, TV flikkeringen, ...), geuren (die bepaalde emoties of herinneringen oproepen)
- ✓ te weinig prikkels binnen krijgen, of juist net te veel, teveel bezoek krijgen gelijktijdig
- ✓ te weinig te doen hebben, te weinig uitdaging
- ✓ gebrek aan herkenningspunten
- ✓ aandacht krijgen bij roepgedrag
- ✓ verkeerde interpretatie van het gedrag door de anderen
- ✓ wanneer de eisen van de omgeving de mogelijkheden van de persoon met dementie overschatten...



De persoonlijkheid van de oudere:

- ✓ open of gesloten karakter
- ✓ sociaal of eerder op zichzelf
- ✓ depressief of angstig van aard
- ✓ dominant van aard
- ✓ gefrustreerd raken dat dingen niet lukken of omdat anderen je 'commanderen'

...



De leergeschiedenis- waarden/normen van de oudere:

- ✓ waarden en normen in het ouderlijke en/of eigen gezin
- ✓ respect, privacy, autonomie, intimiteit, veiligheid, sociale warmte
- ✓ de mate waarin men vroeger al/niet succesvol kon omgaan met stress, frustratie en agressie, ...
- ✓ zorgrelatie



Hoe ervaart de persoon dit in de beginfase?

- ✓ Gaat twijfelen aan zichzelf, probeert om te gaan met het besef van de eigen achteruitgang.
- ✓ Angst, wanhoop en onzekerheid steken de kop op
- ✓ Reageer boos of ontkennend
- ✓ Of trekt zich terug en sluit zich af van sociaal contact
- ✓ We zien façadegedrag
- ✓ Ze zijn bang om de controle te verliezen



Tips hoe omgaan met dementie

- ✓ Behandel de persoon met dementie als een volwassene
- ✓ Praat niet over het hoofd van de persoon met dementie
- ✓ Neem niets uit handen wat de persoon nog zelf kan. Hoe groter de zelfredzaamheid, hoe groter de zelfwaarde
- ✓ Ga voor een positieve benadering
- ✓ Confronteer niet te vaak met het geheugenverlies
- ✓ Wees geduldig, vergeetachtigheid hoort erbij
- ✓ Ga mee in de beleving, neem het gedrag niet persoonlijk
- ✓ Probeer de aandacht af te leiden en creëer een positieve sfeer
- ✓ Probeer structuur te bieden



Probeer je in te leven in hoe de persoon met dementie zich voelt
en bied steun en geborgenheid

Hoe ervaart de persoon dit bij een ?

- ✓ Heden en verleden lopen door elkaar
- ✓ De persoon ervaart een grotere gevoeligheid.
- ✓ Vertrouwde aanwezigheid geeft rust.



Tips hoe omgaan met personen met een matige dementie

Blijf communiceren !!!

- ✓ Zeg steeds wie je bent en ga op ooghoogte zitten (of binnen het gezichtsveld)
- ✓ Hou steeds oogcontact
- ✓ Spreek traag, articuleer duidelijke en gebruik korte zinnen en eenvoudige woorden
- ✓ Versterk wat je zegt met gebaren en mimiek
- ✓ Doe moeite om de persoon met dementie te verstaan en vul eventueel zelf woorden en zinnen aan
- ✓ Neem ze steeds serieus, laat niet blijken dat iets vreemd klinkt
- ✓ Vermijd waarom-vragen en vragen die het geheugen op de proef stellen (wat heb je gegeten? , vraag liever was het lekker?)
- ✓ Doe zoveel mogelijk samen en op dezelfde manier zodat de ander zich aanvaard voelt
- ✓ Zorg voor huidcontact



Hoe ervaart de persoon dit?

- ✓ De persoon begrijpt nog weinig van wat er gebeurt
- ✓ De persoon voelt emoties maar kan ze niet meer benoemen of plaatsen
- ✓ In dit stadium zijn de personen met dementie vaak in zichzelf verzonken



Tips hoe omgaan met personen met een ernstige dementie

Geborgenheid

- ✓ Zeg steeds wie je bent en ga in de nabijheid op ooghoogte zitten
- ✓ Zoek oogcontact
- ✓ Maak lichamelijk contact
- ✓ Stimuleer de zintuigen: geluiden, geuren, smaken, ritmische bewegingen
- ✓ Zing samen, neurie, luister naar muziek
- ✓ Betrek de persoon zoveel mogelijk nog bij dagelijkse activiteiten: eten, aankleden, wassen,
- ✓ Geef zelf het goede voorbeeld en zet je bv mee aan tafel om te eten
- ✓ Vereenvoudig eten: Pas het eten aan naar de mogelijkheden (voorzie meerdere kleinere maaltijden, zorg voor voldoende drinken, maak het eten extra smakelijk door te zoeten of te kruiden, zorg bij slikproblemen voor ingedikte dranken)

A De actie, gedrag van de persoon met dementie

- ✓ Welk gedrag zie je? Welke vorm van gedrag
 - fysiek (slaan, schoppen, bijten, gooien van voorwerpen,...)
 - verbaal
- ✓ Op welk moment vond het incident plaats?
- ✓ Waar komt het gedrag voor?
- ✓ Hoe lang duurt het incident?
- ✓ Stop het gedrag vanzelf?

B Bewegers

- ✓ Wat ging er vooraf aan het gedrag? Wat deed de persoon met dementie? Wat deden de personen in de omgeving?
- ✓ Wat gebeurde er in de omgeving
- ✓ Wat kan er aan de hand zijn.
- ✓ Hoe benaderde de zorgdrager de persoon met dementie?
- ✓ Is er iets veranderd voor de persoon met dementie? (Dagindeling? Routines? Vertrouwde omgeving? Geliefde verloren? Medicatiewijziging? Pijn? Infectie?,)
- ✓ Is er iets ingrijpends veranderd?

C Consequenties

- ✓ Wat volgt er na het gedrag?
- ✓ Wat zijn de reacties vanuit de omgeving?
- ✓ Welke invloed hebben deze reacties?
- ✓ Negatief? Positief?
- ✓ Zijn er andere gevolgen?
- ✓ Wat doet het gedrag met jou als zorgdrager?

S Samen oplossen

- ✓ Wat zien we?
- ✓ Welke bewegers?
- ✓ Welke consequenties?
- ✓ Hoe kunnen we het gedrag veranderen?
- ✓ Welke acties kunnen we samen ondernemen?

Datum Dag en uur	A=Actie	B=Bewegers	C= consequenties

Bedankt voor uw inzet voor personen met dementie

